

НАСТАВНО–НАУЧНОМ ВЕЋУ УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На седници Наставно-научног већа Факултета, одржаној 15. 03. 2016. године, изабрани смо у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва*, кандидата мр Мирка Ђукановића, асистента на Филозофском факултету у Никшићу - Универзитет Црне Горе.

Комисија у саставу: др Вељко Банђур, редовни професор Учитељског факултета у Београду, др Данимир Мандић, редовни професор Учитељског факултета у Београду и др Никола Мијановић, редовни професор Филозофског факултета у Никшићу, након стеченог увида у наведену дисертацију, Већу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Мирко Ђукановић рођен је 1975. године у Никшићу. Основну и средњу школу (гимназију) завршио је у Никшићу. Дипломирао је на Филозофском факултету у Никшићу, на Одсеку за образовање учитеља. Последипломске студије из дидактичко-методичких наука, смер методика наставе природе и друштва, завршио је 2009. године одбраном магистарске тезе под називом *Метода демонстрације у настави природе и друштва*, на Учитељском факултету у Београду. Уписао је докторске студије из области дидактичко-методичких наука, смер методика наставе природе и друштва, на Учитељском факултету у Београду. Мирко Ђукановић ради, као учитељ, у Основној школи „Ратко Жарић“ у Никшићу и, као сарадник у настави, на предмету Методици наставе природе и друштва, на Филозофском факултету у Никшићу, на Одсеку за образовање учитеља.

Докторску дисертацију мр Мирка Ђукановића *Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва* чине 202 странице основног текста, 12 страница литературе, те 72 странице прилога (наставни програм, мултимедијални садржаји намењени реализацији пројекта, те мерни инструменти коришћени у емпиријском истраживању). Дисертација садржи *Резиме* и *Кључне речи* на српском и енглеском језику. Основни текст дисертације структурисан је у следеће целине: *Увод*

(стр. 12–15); *Теоријске основе истраживања* – Настава природе и друштва, Сазнајни процес у настави природе и друштва, Наставни медији, Мултимедији у настави природе и друштва, Примјена компјутера у настави природе и друштва, Оспособљавање учитеља за реализацију савремено организоване наставе природе и друштва, Образовни рачунарски софтвер (стр. 15–133); *Методолошки оквири истраживања* (стр. 134–146); *Резултати истраживања и њихова интерпретација* - Степен стручне спреме и полна структура наставника који реализују наставу природе и друштва, Опремљеност учионица савременим наставним средствима, Примјена мултимедија током реализације часова природе и друштва, Оспособљеност учитеља за примјењивање мултимедија током реализације наставе природе и друштва, Мишљење учитеља о утицају примјене мултимедија на ефикаснију реализацију наставе, Погодност програмских садржаја наставе природе и друштва за презентацију посредством мултимедија, Мишљење ученика о часу природе и друштва реализованом посредством мултимедија (стр. 147–194) и *Закључци* (стр. 195–201).

2. Предмет и циљ дисертације

Докторска дисертација мр Мирка Ђукановића за предмет има испитивање ефикасности примене мултимедија током реализације наставе природе и друштва. Предмет истраживања обухватио је савремене тенденције организације и реализације наставе природе и друштва, а на његов избор умногоме су утицале могућности које пружа савремено мултимедијално окружење, почевши од лаког приступа разноврсним базама знања, што посебно има утицаја на област природе и друштва, будући да се ради о интердисциплинарним садржајима инкорпорираним овим програмом. Циљ је био да се утврди утицај мултимедија на осавремењавање наставе природе и друштва, са крајњим исходом успешне реализације наставе, те сагледавање предности овог у односу на традиционални модел наставе. Предвиђени циљ остварен је испитивањем мишљења наставника о утицају мултимедија на квалитетнији исход наставе, те испитивање мишљења ученика о предностима реализоване наставе природе и друштва посредством мултимедија у односу на наставу реализовану по класичном, традиционалном моделу.

Докторска дисертација представља солидан научни допринос методици наставе природе и друштва, а теоријско и емпиријско истраживање у њој реализовано, потврдило је комплексност и актуелност обрађене проблематике, те своју оправданост и теоријско – практичну вредност. Дисертација пружа целовит увид у суштинске теоријске аспекте утицаја мултимедија током реализације наставе природе и друштва. Добијени резултати могу бити значајни за осавремењавање наставе, како природе и друштва, тако и других предмета који се изучавају у млађим разредима

основне школе. Узимајући у обзир недостатке традиционалног приступа у раду са ученицима млађих разреда основне школе, кандидат је предложио и спровео иновативан модел утемељен на специфичном начину презентовања програмом предвиђених садржаја. Иновативан приступ у раду, односно реализацији програмом предвиђених садржаја ученицима је понуђен кроз избор активности сагласан њиховим персоналним предиспозицијама, са крајњим исходом примене стечених знања. Кандидат је указао да имплементација мултимедијалних садржаја током реализације наставе природе и друштва доприноси учениковом усмеравању у правцу дефинисања, односно идентификације уочених, односно заданих проблема. Решења понуђена у дисертацији могу дати допринос праћењу савремених трендова реализације наставе, афирмацији различитих модела наставе, те указати на неопходност информатичког описмењавања како ученика, тако и наставника који реализују наставу у млађим разредима основне школе.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Сагласно основном циљу и задацима истраживања, кандидат је хипотетички исказао очекивање да ће примена мултимедија током реализације наставе природе и друштва имати исходе који су бољи од исхода наставе реализоване традиционалним приступом. Изнесена су и очекивања да ће наставници имати позитиван став по питању примене мултимедија током реализације наставе природе и друштва. Очекивања су изнесена и поводом мишљења ученика, да ће им реализација часова природе и друштва посредством мултимедија понудити садржаје њима прихватљивије од начина који им се нуди у оквиру традиционалног приступа. Хипотезе су потврђене.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Кандидатово вишегодишње, како теоријско тако и непосредно, бављење савременим концепцијама и моделима наставе утицало је на одређење за теоријску анализу имплементације мултимедија, те њихову адекватну примену током реализације наставе природе и друштва. Прво поглавље докторске дисертације, које носи назив *Теоријски дио истраживања*, састоји се од следећих седам делова: *Настава природе и друштва*, *Сазнајни процес у настави природе и друштва*, *Наставни медији*, *Мултимедији у настави природе и друштва*, *Примјена компјутера у настави природе и друштва*, *Оспособљавање учитеља за реализацију савремено организоване наставе природе и друштва*, *Образовни рачунарски софтвер*. Кандидат је на основу релевантне литературе (теоријских и истраживачких студија домаћих и

страних аутора), анализирао и целовито сагледао специфичности улоге мултимедија током реализације наставе природе и друштва.

У делу рада насловљеног *Настава природе и друштва*, кандидат је анализирао наставни предмет, са освртом на историјски аспект, те повезаност предмета природа и друштво са наставом осталих предмета који се изучавају у млађим разредима основне школе. Посебан акценат је стављен на циљеве и задатке наставе природе и друштва, будући да се њима ученици усмеравају на разумевање различитости, пружа отвореност за уважавање туђих идеја, те развија смисао за разумевање процеса и појава у природном и друштвеном окружењу. Обзиром на хетерогеност програмских садржаја области природа и друштво, кандидат је указао на неоправданост изолованог третирања садржаја, који би водили у неповезаност схватања поменуте области, као и на могућност употпуњавања програма садржајима, чиме непосредни реализатори наставног процеса – учитељи, постају креатори. Кандидат је посебно истакао једну тему, предвиђену за реализацију у оквиру трећег разреда, која је била и окосница истраживачког дела рада.

У оквиру теоријског дела дисертације, кандидат се посебно осврнуо на *Сазнајни процес у настави природе и друштва*. Кандидат је навео посматрање као основни облик у сазнајном процесу области природе и друштва, те указао да се ради о живом, пажљивом, намерном опажању с одређеним циљем. Како се посматрање може извршити описивањем, поређењем и извођењем огледа, поред теоријског образлагања дат је и њихов шематски приказ. Формирање представа и појмова централни је и актуелан проблем методике наставе, те се у оквиру овог поглавља приступило њиховом детаљном образлагању, допуњено логичким поступцима, односно путевима сазнања. Реализација наставе природе и друштва одликује се бројним специфичностима, те је указано на неопходност њиховог упознавања, сврсисходног комбиновања и методичког обликовања. Да би учитељи били иницијатори и носиоци иновација, морају поседовати одређена теорјска знања, те имати довољно практичне оспособљености за увођење, праћење и вредновање иновативних модела наставе. Како перманентно иновирање наставе има за циљ што ефикасније и квалитетније остваривање задатака, кандидат се посебно осврнуо на савремене приступе у настави природе и друштва.

Поглавље *Наставни медији* конципирано је тако да у оквиру истог наилазимо на елаборацију наставних медија као извора знања, њихову класификацију, те значај савремених медија у настави. Да су наставни медији као извори знања неопходни, указано је бројним разлозима, а захваљујући ужурбаним технолошким помацама тако су обликовани да им је приступ умногоме олакшан. Како је масовна експанзија и обухватна примена медија у образовању за последицу имала недоумице и неслагања око класификације и категоризације, кандидат је у раду

навео неколика полазишта за њихову поделу, исцрпно их образложио, те пропратио шематским приказима. Како се, захваљујући савременим медијима, настава може прилагодити персоналним учениковим предиспозицијама, у овом делу рада указано је на значај који савремени медији имају током презентовања садржаја области природе и друштва. Имајући у виду да савремени модели рада, поред бројних специфичности, акценат стављају и на припрему часа, све је поткрепљено примером који је и сам аутор конципирао и користио у истраживању.

Централни део теоријских основа дисертације насловљен је као *Примјена мултимедија у настави природе и друштва*. Овај део рада је прегледно, систематично и логично представљен кроз неколико етапа. Поглавље је започето дефинисањем појма мултимедија, а настављено упућивањем на специфичности њихове структуре које се огледају у сложености и умножености. Таксономија мултимедија дата је прегледно, укључујући полазишта домаћих и страних аутора. Погодност мултимедија за прилагођавање наставних садржаја индивидуалним могућностима ученика исцрпно је образложена, док је неопходност процеса индивидуализације поткрепљена наводима истраживача различитих области. Будући да индивидуализација наставног процеса није захтев о ком се одавно расправља, кандидат се у раду овим питањем бавио почевши од његових првих помена, па све до могућности које нам овим поводом нуде услови савремених технолошких достигнућа. Указујући на експанзију техничких новитета, који подразумевају усавршавање савремених медија, скренута је пажња на неопходност оспособљавања учитеља за ваљан одабир, те примену медија у процесу реализације наставе. Иновирање наставног процеса имплицитно носи и иновирање учионичког простора, па је у раду дат преглед почевши од учионица класичног, односно универзалног типа, преко специјализованих учионица, електронских, па све до мултимедијалних учионица, којима је посвећена посебана пажња. Образлагање мултимедијалне учионице започето је околностима које су довеле до њеног формирања, њене улоге и функције коју има у процесу прилагођавања наставног садржаја персоналним могућностима ученика, преко погодности, односно условности рада у таквим учионицама у односу на оне традиционалног типа, све до потешкоћа на које наилазимо при реализацији садржаја у оквирима ових учионица. Кандидат је указао на промене положаја наставника и ученика, које настају као последице имплементирања образовних медија, где наставник постаје више консултант, а ученик истраживач.

Поглавље *Примјена компјутера у настави природе и друштва* започета је анализом потребе примењивања савремене технологије у наставни процес. Посебно је издвојен компјутер као медиј чија примена доводи до корених промена у самом току наставног процеса, као што и доводи до подизања квалитета у процесу стицања знања, те веће могућности њихове практичне примене. Сагледане су

могућности примене компјутера у настави природе и друштва и његове улоге у процесу индивидуализације наставног процеса. Указано је на ограничења примене компјутера током реализације наставе природе и друштва, међу којима су посебно издвојени неадекватна обученост учитеља за њихову примену, као и програмски садржаји који су делимично прихватљиви за презентовање посредством компјутера. Таксативно су наведене ставке које је неопходно испоштовати како би настава у нашим школама имала епитет савремене, као и ставке које треба понудити непосредним реализаторима наставе, како би се употпуниле њихове стручне референце. Кандидат интернет посматра као медијализован феномен, који карактерише енорман потенцијал за поспешивање квалитета реализације наставе. Том приликом указује не само на његове предности, већ и на бројна ограничења, односно опасности које адекватно обучен кадар не само уме да препозна, већ и да одстрани, како не би имале своје нуспојаве.

Оспособљавање учитеља за релизацију савремено организоване наставе природе и друштва, поглавље је у ком кандидат указује на неопходност перманентног усавршавања учитеља како би могли адекватно одговорити савременим условима рада. Наводи да савремено опремљене учионице одликује и континуирано мењање опреме, те само наставни кадар који стиче континуирану обуку за њихову примену, може реализовати наставу која има све одлике савремене. Излагање је употпуњено наводима да се професионално усавршавање учитеља може провести посредством формалног, неформалног и информалног учења, при чему је сваки вид појединачно и објашњен, те допуњен шематским приказом. Кандидат је у оквиру елаборације о стручном оспособљавању учитеља посебну пажњу посветио on-line едукацији, узимајући у обзир чињеницу да све модерне образовне институције данас веома брзо развијају овакав вид наставе.

Теоријске основе дисертације завршавају се делом о *Образовном рачунарском софтверу*, где се кандидат бави његовим дефинисањем, општим карактеристикама, те класификацијом. Том приликом се позива како на домаће, тако и стране ауторе. Код саме класификације образовног софтвера, наводи *педагошко-психолошке, кибернетичке, информатичко-рачунарске, дидактичко-методичке критеријуме, класификацију по предметима наука*, те *ad hoc класификацију*. За све поменуте класификације упућује на конкретне изворе, при чему таксативно наводи и њихове карактеристике. Поглавље је допуњено конкретним примером програма у ком се могу израђивати садржаји који, са једне стране, одговарају условима које, углавном, имамо у нашим школама, те са друге стране одговарају узрасним могућностима ученика млађе основношколске доби. Програм у оквиру ког се може направити адекватан софтвер намењен употреби у раду са децом млађе основношколске доби, пропраћен је упутствима, односно корацима током рада, те сликама које употпуњавају кандидатово излагање. Конкретан пример софтвера, који је и сам аутор

користио у истраживању, дат је као пример којим се жели доказати да учитељи скромне информатичке писмености могу у делимично опремљеним учионицама (какве затичемо у нашим школама), реализовати часове који ће одговорити изазовима које носи савремено информатичко окружење.

У *Методолошком оквиру истраживања* кандидат је изложио и конкретно образложио методологију научноистраживачког рада: проблем, предмет, циљеве и задатке истраживања, истраживачке хипотезе, значај и карактер истраживања, методе, технике и инструменте истраживања, варијабле, популацију и узорак истраживања, његову организацију и ток, те начин обраде прикупљених података. Сходно предвиђеном циљу и задацима истраживања, кандидат је користио методологију која му је омогућила да исходе примене мултимедија у реализацији часова природе и друштва сагледа са више аспеката. Истраживање је започето *методом теоријске анализе*, која је коришћена у изради теоријског приступа проблему. Метода теоријске анализе коришћена је за сагледавање карактеристика наставног програма природе и друштва, као и за дефинисање релативних информатичких појмова. Методом теоријске анализе прикупљени су и истражени научни радови теоријског и емпиријског карактера из монографија, зборника радова, часописа и енциклопедија, који су се односили на дефинисање појма и одређење општих карактеристика мултимедија, са посебним акцентом на њихову улогу у реализацији наставе природе и друштва. Том приликом кандидат је показао солидно познавање проблема којим се бави, оспособљеност за уочавање његових најбитнијих сегмената, као и самосталност у закључивању. У истраживању је коришћена и *дескриптивна метода*, којом је описано затечено стање у настави, односно елаборирани, те интерпретирани прикупљени подаци. Сходно комплексности одабраног проблема која се односила на израду и примену софтвера, кандидат је користио *методу моделовања*. Том приликом осмислио је и применио модел часа природе и друштва, који се реализује посредством мултимедија, а чија тема је у складу са предвиђеним програмским садржајима. Истраживањем су обухваћени наставници који реализују наставу у оквиру прва три разреда основне школе (први циклус), јер се само у оквиру ова три разреда изучава наставни предмет природа и друштво. Том приликом обухваћени су наставници седам школа (укупно њих 61), са територије три општине које се налазе у различитим регијама. Истраживањем је било обухваћено осам одељења трећег разреда (укупно 218 ученика), из пет градских школа са територије једне општине. Кандидат је за модел узео тему *Моје мјесто*, што је и условило реализацију часова искључиво на територији једне општине, указујући да се теме предмета природа и друштво везују за локалну заједницу, те је исти модел (из ове палете тема), неприхватљиво примењивати на другим подручјима, јер би условили добијање резултата који нису валидни. Избор садржаја који су коришћени за израду софтвера,

кандидат је селектовао сходно захтевима који се постављају пред ученике предвиђеног узраста.

У циљу обухватнијег сагледавања наставе која се реализује посредством мултимедија, кандидат је користио инструменте различитих врста. У истраживању је коришћен *анкетни упитник* којим је кандидат испитивао мишљења наставника и ученика о важности и специфичности примене мултимедија у настави природе и друштва. *Петостепенa скала Ликетровог типа* коришћена је за испитивање погодности појединих тема за презентовање посредством мултимедија, те сагледавање мишљења наставника о значају мултимедија при реализацији наставе природе и друштва. У раду је коришћен и *поступак анализе садржаја* којим је анализиран важећи Наставни план и програм природе и друштва, као и његова пратећа документа. Комисија сматра да је овим путем кандидат у значајној мери успешно покрио кључне сегменте улоге мултимедија при реализацији садржаја природе и друштва. Имајући наведено у виду, Комисија је закључила да је методологија примерена утврђеном проблему, те постављеном циљу и задацима истраживања.

Поглавље *Резултати истраживања и њихова интерпретација* артикулисано је у седам целина, у складу са утврђеним истраживачким задацима. У првој целини приказани су резултати емпиријског истраживања који представљају одговоре на питања о степену стручне спреме, те полној структури наставника који реализују наставу природе и друштва. Добијени резултати показују да наставу природе и друштва већином изводе наставници са високом стручном спремом. На питање о полној структури, добијени резултати указују да су у изузетно високом проценту припаднице особа женског пола те које реализују наставу природе и друштва, па је жеља кандидата да испита евентуално постојање статистички значајне разлике о примени мултимедија у односу на пол остало затворено. Резултати по питању опремљености учионица савременим наставним средствима показују да учионице у нашим школама немају адекватне услове за примену мултимедија, да школама недостају учионице опремљене савременим медијима, те да је могућност конектовања на интернет само делимична. Кандидат закључује да добијени резултати заправо идентификују разлоге слабе заступљености мултимедија у наставни процес. Испитујући степен заступљености мултимедија током реализације наставе природе и друштва, кандидат је дошао до резултата који говоре да је изузетно мали проценат наставника који то чине током седмице, те да не постоји статистички значајна разлика у примени мултимедија обзиром на град у ком је истраживање спроведено. Испитујући оспособљеност учитеља за примењивање мултимедија током реализације наставе природе и друштва, добијени подаци указују да су учитељи само делимично оспособљени за њихову имплементацију у наставни процес, да је један од разлога недовољна заступљеност обуке током базичног образовања, те да школе не пружају континуирану обуку за примену мултимедија у наставни процес. Мишљења учитеља

о утицају примене мултимедија на ефикаснију реализацију наставе, кандидат је испитао и том приликом дошао до резултата који иду у прилог повезаности рационалне примене мултимедија и постизања добрих резултата код ученика, као и да примена мултимедија значајно утиче на осаврмењавање наставног процеса. Програмски садржаји наставе природе и друштва углавном су се показали прилагодљиви за презентовање посредством мултимедија, али је изузетно висок проценат учионица које не посједују компјутер којим би се садржаји презентовали. Будући да су истраживањем обухваћени и ученици који су присуствовали часу природе и друштва који је реализован посредством мултимедија, кандидат износи и резултате добијене по том питању. Наиме, ученицима су интересантнији часови на којима се користе савремени медији, на тим часовима сазнају значајно више од часова који се реализују по класичном моделу, понуђени сајтови им помажу у решавању истраживачких задатака, те би желели да оваквих часова има знатно више у школама. Полазећи од чињенице да су у нашим школама мултимедији недовољно заступљени током реализације наставе природе и друштва, све на бази добијених резултата, кандидат сматра да је потребно предузети мере за превазилажење испостављених препрека, уколико се наставни процес у нашим школама жели учинити савременим. Иако су мишљења наставника по питању примене мултимедија позитивна, кандидат сматра да ће без одговарајуће подршке, која се односи на обуку и опремљеност учионица савременим медијима, свака тежња за модернизацијом наставе природе и друштва остати само на папиру.

У *Закључцима* су обједињени и сумирани резултати спроведеног истраживања. Овим су налазима готово у потпуности потврђена очекивања изнесена у оквиру истраживачких хипотеза. Посебан допринос овог поглавља представљају добијени резултати, настали на основу теоријског и емпиријског истраживања, а који значајно потврђују оправданост примене мултимедија у процесу реализације наставе природе и друштва. Перманентно усавршавање наставног кадра за примену мултимедија (у раду са децом млађе основношколске доби), те оспособљавање ученика за истраживачки рад посредством рачунарског софтвера, а сходно њиховим персоналним интересовањима и могућностима, стварају предуслове да се настава природе и друштва иновира сходно савременим тенденцијама.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација под називом *Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва* представља значајан научни допринос методици наставе природе и друштва. Теоријско и емпиријско истраживање, спроведено у њеним оквирима, потврдило је сложеност и научну актуелност обрађене проблематике и своју оправданост и теоријску и практичну вредност. Научни допринос дисертације огледа

се у критичком сагледавању улоге мултимедија у реализацији наставе природе и друштва, у оспособљавању учитеља за њихову имплементацију и проучавању прилагодљивости садржаја који се ученицима нуде овим путем. Анализа и упоређивање добијених резултата подстакли су детаљније испитивање улоге мултимедија у квалитетнијој реализацији наставних садржаја природе и друштва, као и погодности оваквог облика рада у прилагођавању персоналним предиспозицијама ученика. Идентификоване су и ваљано протумачене предности, али и недостаци оваквог начина реализације наставе, што представља једно од примарних полазишта за осавремењавање наставе природе и друштва. Посебан научни допринос има дефинисан и непосредно реализован модел рада у настави природе и друштва, заснован на приступима који одговарају савременим тенденцијама.

6. Закључак

Докторска дисертација мр Мирка Ђукановића *Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва* урађена је у свему према одобреној пријави. Дисертација представља оригиналан и вредан допринос дидактичко-методичкој науци, нарочито методици наставе природе и друштва. То је самостално научно дело кандидата о кључним аспектима места и улоге мултимедија у процесу реализације наставе природе и друштва. У дисертацији је до изражаја дошло не само кандидатово познавање методичке проблематике којом се бави, већ и смисао за самосталне теоријске анализе и критичке оцене релевантне литературе и резултата других истраживача. Испољена је оспособљеност за сложена методолошка истраживања у области методике наставе природе и друштва и интерпретацију добијених резултата. Докторска дисертација писана је систематично, логично, прегледно и јасно. Кандидат уме да одабере и анализира оно што је најбитније с гледишта предмета и циља његовог истраживања. Има у раду, наравно, и питања која захтевају потпунију елаборацију и додатна објашњења, али о томе ће бити речи на одбрани, када ће чланови комисије изнети појединачне примедбе и дати одређене сугестије.

На основу изнесеног, Комисија сматра да докторска дисертација *Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва*, мр Мирка Ђукановића, асистента на Филозофском факултету у Никшићу, на Одсјеку за образовање учитеља, испуњава услове који се овој врсти радова постављају и предлаже Научно-наставном већу Факултета да је прихвати и одобри њену јавну одбрану пред истом Комисијом.

У Београду, 07.04.2016. године

Комисија:

Др Вељко Банђур, редовни професор Учитељског факултета Универзитета у Београду, за ужу научну област Методика наставе природе и друштва, ментор

Др Данимир Мандић, редовни професор Учитељског факултета Универзитета у Београду, за ужу научну област Образовна технологија

Др Никола Мијановић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета Црне Горе, за ужу научну област Дидактика